

Parshat Devarim – 5785 – nr. 223

Samenvatting van de parsha

1e en 2e Aliyot: Moshe vertelt de geschiedenis van de 40 jaar vanaf de 2e Luchot, totdat het volk om het verzoek voorlegt om de spionnen te sturen. (Paseek 12 wordt gelezen op de melodie van Eicha – Klaagliederen) De oprichting van het Sanhedrin en het rechtssysteem.

3e en 4e Aliyot: Het incident van de Meraglim – en de vreselijke straf die eraan verbonden is, is gerelateerd. Vergeet niet dat de zonde van de Spionnen en het decreet dat die generatie in de woestijn zou sterven plaatsvonden, op Tisha B'Av 2449, 3336 jaar geleden.

5e en 6e Aliyot: Moshe springt 38 jaar verder, waarin het decreet van de 40 jaar werd uitgevoerd en richt zich op Israëls ontmoeting met de naties van: Eisav, Moav en Ammon. De gevechten met Sichon en Og en de verwerving van Trans-Jordanië worden opnieuw verteld.

7e Aliya: Trans-Jordanië wordt aan de 2 1/2 stammen gegeven, en Joshua wordt aangemoedigd om deze overwinningen te zien als een belofte voor toekomstig succes bij het innemen van land.

Samenvatting van de haftara (Jeshaja 1:1 – 1:27)

De Shabbat voorafgaand aan Tisja Be'Av krijgt zijn naam, "Chazon", van het openingsvers van de haftara. Beginnend met de woorden "Chazon Jeshayahoe - Een visioen van Jeshaja", horen we met angst de echo van de Profeet als hij Israëls verraad aan G-d veroordeelt. (1:11-15) Grenzeloze zelfzucht, hebzucht, machtsmisbruik door degenen met gezag, en onderdrukking van de weerloze weduwe en wees is de reden waarom de Navi het volk karakteriseert als "de heren van Sodom en het volk van Gemora." (1:10)

Als je Jeshayahoe's aanklacht tegen het volk hoort, zou je denken dat het einde nabij is. In werkelijkheid begon Jeshayahoe te profeteren in 3142 (619 voor...) en werd de Beet Hamikdash vernietigd in 3338 (423 voor...); 196 jaar voor het einde! Het was duidelijk de bedoeling van de Navi om verandering teweeg te brengen in de hoop de vernietiging af te wenden. Als dat zo is, moet onze reden om te rouwen op Tisha B'Av beter worden gedefinieerd.

"De Jood treurt niet dat de Tempel duizenden jaren geleden werd verwoest, maar dat hij verwoest moest worden. Niet om de verwoesting, maar om de oorzaken van de verwoesting." (S.R. Hirsch)

Als de mensen maar gehoor hadden gegeven aan de roep van de Navi! Als ze maar met de helderheid van een profeet hadden kunnen voorzien wat het betekent voor G-d om "zijn beschermende hand terug te trekken" (1:25) van Israël! Shabbat Chazon brengt ons terug in de tijd. We staan in de schaduw van de Beet Hamikdash. We horen het woord van G-d terwijl de Navi Zijn kinderen smeekt om Teshoeva te doen. Zullen we luisteren? Zouden we luisteren?

Onze toekomst verankeren in ons verleden

De toekomst van het Joodse volk moet stevig gebaseerd zijn op een diep respect voor ons verleden, op de traditie van waarden die ons volk hebben gekenmerkt sinds Avraham en Sara en sinds we als natie bij de berg Sinaï stonden.

Dit punt wordt elk jaar onderstreept, op de Shabbat voor Tisha b'Av, wanneer we lezen over de zonde van de spionnen, het verhaal van de oorspronkelijke Tisha b'Av die onze permanente verbinding met Erets Jisrael ondermijnde. Zoals verteld in de Parshat Devarim-versie, begon het verhaal op initiatief van het Joodse volk, en vanaf de allereerste woorden van dat verslag wordt de verf geworpen en wordt ons kritieke falen benadrukt (Devarim 1:22): "Toen kwamen jullie allemaal naar me toe en zeiden: "Laten we agenten vooruit sturen om het land voor ons te verkennen..."

Rashi wijst op het contrast tussen de benadering zoals hier beschreven – een dieptepunt voor het Joodse volk – in tegenstelling tot een beschrijving die we volgende week zullen lezen en die het Joodse volk beschrijft op een veel betere plek, aan de voeten van Har Sinaï. Hier wordt beschreven " dat jullie allemaal " in een ongeorganiseerde menigte nadert, in tegenstelling tot wat daar wordt beschreven (Devarim 5:20): "Gij zijt tot mij toegekomen, al de hoofden van uw stammen en uw oudsten. "Zoals Rashi uitlegt, op basis van de Sifrei: "Die benadering was voor mij passend - jonge mensen die respect tonen voor hun ouderen, deze hen laten voorgaan, en de oudsten die respect tonen voor de hoofden van de stammen die hen zouden moeten voorgaan. Hier echter kwam je in een menigte naar me toe, de jongeren duwden hun ouderen opzij, de ouderen duwden de hoofden opzij."

De kern van ons falen bij het initiëren van de missie van de spionnen was ons gebrek aan respect voor de continuïteit van waarden binnen Klal Jisrael, weerspiegeld in de afwezigheid van echte eerbied voor onze ouders en leiders en hun waarden. Het eren van ouders is niet alleen een uiting van dankbaarheid en fatsoen; het dient als de basis van onze Mesora, de traditie van zowel onze kennis als onze waarden. Het is wanneer we dat oprechte respect opgeven dat we onze verbinding verliezen met dat wat ons verankert, met de morasha kehillat Jakov, het ultieme erfgoed van onze natie, de Tora die ons op de berg Sinaï is gegeven. Daarnaast ondermijnen we op dezelfde manier het andere element dat onze morasha wordt genoemd, onze verbinding met ons thuisland, Erets Jisrael. Ramban maakt dit duidelijk in zijn commentaar op de oorspronkelijke versie van het verhaal van de spionnen (Bamidbar 14:17):

"Mosjé bad hier niet [om genade] op basis van de verdienste van de aartsvaders, en [daarom] noemde hij Avraham, Jitschak en Jakov helemaal niet in dit gebed. De reden [om hen niet te noemen] was dat het land aan de aartsvaders was gegeven, en het is van hen dat zij het zouden erven, maar zij kwamen in opstand tegen hun voorouders en wilden het geschenk niet dat de aartsvaders zo zeer begeerden, dus hoe kon hij nu zeggen: "Gedenk Avraham, Jitschak en Jisrael, Uw dienaren, aan wie Gij bij U zelf hebt gezworen, ... en heel dit land, waarover ik gesproken heb, zal ik aan uw zaad geven, (Shemot 32:13), want zij zeiden: "Wij willen dit geschenk niet!"

Tijdens deze maand van "Av" moeten we onze eigen waarden resetten, zodat ze bevestigen en weerspiegelen wat werd gekoesterd en gewaardeerd door onze "Avot", en zowel in hart als geest onze stevige band met onze tweelingferenissen van Tora en Erets Jisrael herstellen. (R. Moshe Hauer)

Een tijd en een plaats

"Hij was op het verkeerde moment ,op de verkeerde plaats." We hebben allemaal deze uitdrukking gehoord, en velen van ons hebben hem gebruikt. Het is vooral geschikt wanneer het wordt gebruikt om een persoon te beschrijven met veel deugden en talenten die ze gewoon niet kunnen gebruiken vanwege de sociale of fysieke omstandigheden waarin hij zich

bevindt. Dat zo iemand met diepe frustratie wordt geconfronteerd, is op zijn zachtst gezegd duidelijk.

Veel Joodse immigranten kwamen naar de Verenigde Staten, gezegend met geestelijke gaven en intellectuele vaardigheden, maar bevonden zich op het verkeerde moment op de verkeerde plaats. Want zie je, Amerika werd door de Joden in de sjetel van het oude land, op twee heel verschillende manieren bekeken. Aan de ene kant werd het gezien als de gouden medina, het gouden land, het land van materiële mogelijkheden. Maar aan de andere kant werd het ook gezien als de treifene medina, het niet-koosjere land, het land van onoverkomelijke religieuze uitdagingen.

De gebruikelijke "succesverhalen" van Joodse immigratie naar de Verenigde Staten aan het einde van de 19e en het begin van de 20e eeuw zijn verhalen over het financieel "maken", maar het volledig "verliezen" vanuit het oogpunt van de traditionele Joodse cultuur.

Amerikaans-Joodse fictie, en zelfs Amerikaans-Joodse geschiedenis, kennen deze verhalen goed en vertellen ze in grafisch detail.

Wat grotendeels ontbreekt in deze literatuur zijn de verhalen van degenen die naar deze kusten kwamen, doordrenkt met religieuze ijver, toegewijd aan traditionele naleving.

Ontbrekend zijn de verhalen van mannen en vrouwen die het moeilijk, zo niet onmogelijk vonden om hun geloofsovertuiging in deze nieuwe plaats en tijd uit te leven.

Vooraf ontbreken de verhalen over de worstelingen die rabbijnse leiders hadden om het hoofd te bieden aan de treif, zij het gouden, Amerikaanse omgeving. Een van die rabbijnse leiders was rabbijn Jacob Joseph, de eerste en enige opperrabbin in de geschiedenis van New York City, die 123 jaar geleden stierf, en wiens yahrzeit vorige week was, de 24e van Tamoez. Hoe ironisch is het dat zijn yahrzeit slechts een paar dagen na de ultieme Amerikaanse feestdag, 4 juli, viel.

Rabbi Jacob Joseph, een discipel van de meester-moralist R. Jisrael Salanter, was een rijzende ster in de Litouwse rabbijnse constellatie, een begaafd redenaar, een bekend pedagoog en een fervent voorstander van nauwgezet ethisch gedrag. Hij aanvaardde een roeping naar het Opperrabbinat van New York en al snel bevond hij zich 'op het verkeerde moment op de verkeerde plaats'.

Rabbi Joseph was zeker niet de eerste grote man die zich in een menselijke context bevond waarin hij verkeerd werd begrepen en waarin hij werd overvallen door diepe teleurstelling, ja ontgoocheling. Ik heb er lang op aangedrongen dat de eerste zo'n persoon Moshe zelf was, wat ons brengt bij het Tora-gedeelte van deze week, Devarim.

Deze week beginnen we niet alleen aan een nieuw gedeelte, maar ook aan een geheel nieuw boek, het boek Deuteronomium. Dit boek, Sefer Devarim, kan worden gelezen als een persoonlijke terugblik van Moshe, waarin hij de hoogtepunten van zijn leven bespreekt, en in het bijzonder van zijn relatie met het Joodse volk. Keer op keer geeft hij uiting aan de frustraties die hij ervoer bij het proberen zijn volgelingen te brengen tot de ideeën en praktijken die hij aanhing.

Er kan geen grotere frustratie zijn dan die van iemand die G-d van aangezicht tot aangezicht heeft ontmoet, maar die Zijn boodschap niet aan zijn toehoorders kan overbrengen. En daarom hebben we verzen als: "Ik kan de last van u niet alleen dragen" (Devarim 1:9). Of, en dit intoneert de lezer met de klassieke melodie van de klaagzang: "Hoe kan ik zonder hulp de moeite van u verdragen, en de last, en het gekibbel!" (Devarim 1:12)

Moshe had een unieke reeks persoonlijke ervaringen, ongekenne visioenen van het g-ddelijke, natuurlijke neigingen tot alles wat rechtvaardig en juist is, en bovenal ongeëvenaarde nederigheid. En hij was voorbestemd om in een specifieke tijd en plaats te leven. Maar hoe vaak moet hij niet het gevoel hebben gehad dat dit "de verkeerde tijd op de verkeerde plaats" was, en zeker "de verkeerde mensen".

Millennia na Moshe kwam Rabbi Jacob Joseph. Hij werd geboren in Oost-Europa, opgeleid in de ouderwetse maar positief vormende scholen, en begon een succesvolle rabbijnse carrière. Hij sprak veel en schreef veel. Zijn thema's waren het belang van ethisch gedrag en de noodzaak om rekening te houden met andere mensen. Hij was van nature meditatief en nam zijn jonge studenten vaak mee naar de velden en bossen voor hun lessen. Hij was een expert in de halacha en nauwgezet in het naleven ervan.

En toen werd hij in de Amerikaanse strijd gegoooid. Hij kreeg te maken met fraude waar hij eerlijkheid verwachtte, en geweld als hij gewend was aan zachtaardigheid. Hij trof een land aan waar materialisme en winst primaire waarden waren, en waar spiritualiteit en naastenliefde werden bespot.

Hij kreeg op jonge leeftijd een beroerte en stierf in anonimiteit en verwaarlozing. Zijn begrafenis werd bijgewoond door duizenden, maar het werd het toneel van een wrede antisemitische rel die de voorpagina van de kranten van die tijd haalde. Hij was inderdaad een groot man op 'de verkeerde plaats op de verkeerde tijd'.

Men kan alleen maar speculeren over wat de prestaties van Rabbi Joseph zouden zijn geweest als hij op een andere plaats en in een andere tijd had geleefd. Want de Verenigde Staten van Amerika zijn nog steeds een gouden medina voor het Joodse volk, een land van religieuze vrijheid dat zijn weerga niet kent in onze geschiedenis. Maar het is niet langer een treifene medina, want het is getransformeerd in een land van spirituele kansen en religieuze prestaties voor ons volk.

Rabbi Jacob Joseph zou trots zijn geweest op de "jeshiva die op zijn graf was gebouwd". De Rabbi Jacob Joseph School stond bekend als de moeder van alle jeshivot toen het zich aan de Lower East Side van Manhattan bevond, en toen ik daar student was. Het is sindsdien getransplanteerd naar een nieuwe locatie en blijft honderden Joodse kinderen onderwijzen. Zijn geschriften zijn nu gebundeld en voor iedereen beschikbaar om te zien en te bestuderen. En zijn biografie is opgenomen in talrijke bloemlezingen van de Amerikaans-Joodse geschiedenis en in de geschiedenis van de Moesar-beweging, die zo moedig probeerde het belang van ethisch gedrag in onze religieuze traditie te benadrukken.

Net als vele anderen die de frustratie ervoeren om op "de verkeerde plaats op het verkeerde moment" te zijn, liet hij een blijvende impact achter op onze plaats en onze tijd. En dat deed zijn voorganger, Moshe Rabénœ, onze leraar, ook, zo lang geleden.

Hoewel we in het geval van Moshe alleen maar kunnen gissen naar zijn innerlijke gevoelens, weten we in het geval van Rabbi Joseph uit de verslagen van zijn laatste preken dat hij inderdaad geloofde dat hij "op het verkeerde moment op de verkeerde plaats was".

Onze traditie leert ons echter een tegenovergestelde les, namelijk dat niemand van ons ,op de verkeerde plaats of op het verkeerde moment is. Ieder van ons heeft een missie in het leven, en de Almachtige Zelf kiest de tijd in de geschiedenis en de plaats in de wereld waar die missie moet worden volbracht. Moshe was de juiste man op het juiste moment. Dat is duidelijk. En zelfs Rabbi Joseph, hoewel hij het tijdens zijn leven niet kon realiseren, diende een specifiek doel als een overgangsfiguur in de Amerikaans-Joodse geschiedenis, door te helpen de kloof te overbruggen tussen de gedoemde sjetels van Oost-Europa en de treif, maar veranderende Nieuwe Wereld.

Dat we uiteindelijk allemaal op de "juiste plaats op het juiste moment" zijn, is de diepere betekenis van het onderricht van onze wijzen: "Veracht niemand en veracht niets, want er is niemand die zijn uur niet heeft, en er is niets dat zijn plaats niet heeft." (Avot 4:3)

(R. Zvi Hersh Weinreb)

Mo-éd : Momentum

"Kara alay mo-éd – Hij riep een vergadering tegen mij bijeen", klaagt de profeet Jirmiyahu over hoe Hasjem onze vijanden tegen ons bracht om de Tempel en Jerushalayim te vernietigen.

Toch is zijn woordkeuze merkwaardig; mo-éd verwijst meestal naar een speciaal vastgestelde dag, zoals een feestdag, waardoor de rabbijnen dit vers interpreteerden als: "Hij verkondigde

een vastgestelde tijd tegen mij", en oordeelden dat tachanun niet wordt gezegd tijdens de Mincha-dienst op erev Tish'a B'Av zoals op een feestdag. Je zou denken dat uitgerekend de Negende van Av de antithese van vreugde en feest belichaamt. Hoe moeten we dit aspect van mo-éd begrijpen?

De midrasj leert dat er nooit een mo-éd in Israël was zoals op de dag van de Churban Beit Hamikdash. De Ohev Jisrael legt dit zo uit : dat op de dag die de vernietiging markeert, het fundament wordt gelegd voor de herbouw; Het is door de rouw, door het erkennen van ons verlies, dat de wederopbouw ontstaat. De Sefat Emet leert dat we het vers vervullen: "le'shichno tidreshoe oe-vata shama – je zult naar zijn woning vragen en daar komen", wanneer we verlangen naar de terugkeer van de Shechina en dus betrokken zijn bij het proces van de wederopbouw van de Tempel. Dit is onze focus tijdens de Drie Weken, en in het bijzonder op Tish'a B'Av, om echt te verlangen naar het herstel van de Beit Hamikdash, dit zelf, versnelt de verlossing.

In zijn sichot over de Drie Weken, verduidelijkt Rav Pincus zt"l het algemene concept van een Jom Tov. Op de eerste dag van de schepping, toen Hasjem het oorspronkelijke licht schiep, was het zo krachtig dat Adam van het ene einde van de wereld naar het andere kon kijken. Metaforisch gezien was het, het licht van helderheid om de Aanwezigheid van Hasjem ten diepste te voelen. Omdat het zo krachtig was, verborg Hasjem uiteindelijk dit licht voor de rechtvaardigen in de toekomst, en we verwijzen naar dit licht als de Or Haganoez. De Tora vertelt ons: "Vayar Elokim et ha'or ki tov – en Hasjem zag dat dit licht goed was." (Beréshiet 1:4) Op elke Jom Tov wordt een aspect van dit Verborgene Licht onthuld, waardoor we een intensere verbinding met Hasjem kunnen hebben. Daarom verwijzen we naar feestdagen als "Jom Tov", een dag van goedheid, wanneer we het oorspronkelijke licht van helderheid waarnemen. Ook op Tish'a B'Av ervaren we deze luciditeit. Rav Pincus vervolgt, Tish'a B'Av is een tijd van introspectie, eerlijk ons leven onderzoeken en beseffen dat de enige constante, Hasjem en Zijn Tora is, en dit zou onze prioriteit moeten zijn. Zoals Jirmiyahoe Hanavi de verbannen Joden vertelde, als ze maar één keer in Erets Jisrael hadden gehuild ,zouden ze niet hoeven te huilen aan de oevers van Bavel. Huilen op Tish'a B'Av, het herkennen van de bron van onze rampspoed en pijn, verhoogt ons bewustzijn en onze behoefte om ons te verbinden met Hasjem en verdere verwoesting te voorkomen.

We leven in zulke onzekere tijden. We moeten het "licht" van Tisja B'Av nemen en het gebruiken om ons te leiden, onze volledige afhankelijkheid van Hasjem te ontwikkelen en te versterken. We kunnen nadenken over onze nationale en persoonlijke ervaringen en onze inspanningen vergroten voor onze geestelijke strijd en het creëren van samenhang onder alle Joden. Mogen we het verdienen om getuige te zijn van volledige duidelijkheid over de hele wereld, "Bayom hahoe yihiyeh Hashem echad oe'shemo echad." (R. S. Smiles)

Op weg naar Geula

"Dit zijn de woorden die Mozes sprak tot heel Israël aan de andere kant van de Jordaan in de woestijn, in de vlakte tegenover de Schelfzee, tussen Paran en Tofel en Lavan en Chatserot en Di Zahav." (Devarim, 1:1)

Sefer Devarim begint met de 'slotopmerkingen van Moshe aan het einde van zijn leven, een soort lange sichat moesar. אלה הדברים, "Dit zijn de woorden..." — Rasji legt uit dat dit woorden van berisping zijn, waarin Moshe alle plaatsen opsomt waar Am Jisrael , Hashem boos maakte. Desondanks "uit respect voor de Joodse natie", maakt de Tora geen expliciete melding van de incidenten waarin we gezondigd hebben, maar in plaats daarvan somt het ze op b'derech remez, verwijzend naar hen in de namen van hun respectievelijke 'steden'. De

aansporing en moesar die inherent zijn aan het noemen van deze plaatsen is genoeg voor ons om het punt te begrijpen, om onze indiscreties uit het verleden te herinneren en om aandacht te schenken aan de toekomst.

Tijdens een gedenkwaardige bijeenkomst ter gelegenheid van Joed Beet Tammuz in 1984, hield de Lubavitcher Rebbe een hartstochtelijk pleidooi, soms schreeuwend met urgentie: "De vernietiging van de Beit haMikdash was geen eenmalige gebeurtenis. De churban is nog altijd aan de gang, terwijl de ballingschap zich ontvouwt, en het blijft elke dag gebeuren: 'Elke generatie in wiens dagen de Tempel niet werd herbouwd, wordt beschouwd alsof die generatie hem heeft vernietigd (Jerushalmi, Joma, 1:1)."

"Hoewel er meer dan 1950 jaar zijn verstreken sinds de verwoesting van de tempel, wordt het nog steeds beschouwd alsof de Beit haMikdash vandaag de dag verwoest is, aangezien het vandaag nog altijd niet is gebouwd. Dag na dag, door dit alles heen, hebben de Joden uitgeroepen: 'Tot wanneer? Hoe lang zal deze ballingschap nog duren?' De Lubavitcher Rebbe schilderde een verschroeiend beeld af. Stel je voor: de Beit Hamikdash brandt voor onze ogen en als we ernaast staan, zal elke Jood met een hart en ziel, niet werkeloos toekijken. Ze zouden het uitschreeuwen met al hun kracht en "werelden omverwerpen", en alles doen wat in hun macht lag om de vernietiging te voorkomen. Wie zou er niet alles aan doen om het branden te stoppen?

De Choerban Beet Hamikdash, laat zien hoe onze wereld in een staat van verval is en die een wanhopige behoefte heeft aan genezing en rectificatie. Beginnend met Moshe Rabénoe's moesar in Sefer Devarim, en later hebben alle profeten en tsadikim van alle generaties ons gewaarschuwd voor de oorzaken van onze ballingschap en tragedies en ook de mogelijke beproevingen en verschrikkingen beschreven, maar hebben ons ook aangespoord om teshoeva te doen en hierdoor onze harten versterkt met de heldere beloften van herstel en verlossing.

De Ponovitcher Rav spoort ons aan om de ירידת הדורות, 'afdeling van de generaties', niet als iets negatiefs te zien, maar uiteindelijk als een beweging naar positieve verfijning. De Ribono shel Olam is voortdurend bezig met het verbeteren van Zijn wereld, reikt dieper in de wereld om de gebreken te corrigeren die opzettelijk in de ma-aseh bereishiet, de daden van de Schepping, waren ingebouwd. Elke afdaling is echt in het teken van een beklimming. Inderdaad, ondanks het feit dat elke generatie verder verwijderd is van de glorie van de Beet Hamikdash, wordt elke generatie ook op een nieuwe manier spiritueel verrijkt en wordt er vooruitgang geboekt in de richting van het uiteindelijke doel. "Elke dag is als een nieuwe generatie" (Kohelet Rabbah, 1:4), elke dag is als een nieuw tijdperk met een licht dat er nog nooit is geweest en nooit meer zal schijnen in de duisternis. Vandaag is een unieke kans om het G-ddelijke licht in onszelf te vinden, onszelf te verfijnen en terug te keren naar G-d.

Op deze Shabbat, Shabbat Chazon, is de boodschap van de Rebbe urgenter en relevanter dan ooit: Ker a velt heint, "Keer de wereld om... Vandaag! Laten we niet aarzelen om alles te doen wat we kunnen om de liefde en eer van het Joodse volk te wekken en verlossingsbewustzijn te brengen in elk facet van het Joodse leven. (R. Juda Mischel)

Shabat Shalom

Voor suggesties en commentaar: mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

(en je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden (משלי ה:טז) (יפוצו מעינותיך חוצה))